

EBEVEYN TUTUMLARI

İDİL REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ VELİ BÜLTENİ

BU SAYIDA NELER VAR:

Kişilik ve Benlik - 2

Demokratik Tutum - 3

**Aşırı Baskıcı Ve Otoriter
Tutum - 4**

**Aşırı Hoşgörülü/Serbest
Tutum - 5**

Aşırı Koruyucu Tutum - 6

**Dengesiz ve Kararsız Tutum -
7**

İlgisiz ve Duyarsız Tutum - 7

Sonuç - 8

Doğduğu günden başlayarak çocuğun kişiliği önce ailesi, sonra okul ve yaşadığı çevredeki insanlar tarafından şekillendirilmektedir. Kişiliğin temelleri ilk 5-6 yılda aile ocağında atılmaktadır. Bu nedenle, çocuğun kişiliğinin gelişmesinde birinci derecedeki sorumluluğu anne baba yüklenmektedir. Çocuğun kişiliğinin gelişmesinde sosyal çevre içinde en etkili olanı aile çevresidir

Ailede anne-babanın, çocuğa karşı olan tutum ve davranışları, çocuğun kişiliğini biçimlendirmede önemli bir etkiye sahiptir. Çocuk, anne-babasını gözleyerek, onları model alarak ve taklit ederek gelişir.

KİŞİLİK VE BENLİK

Kişilik, kalıtım ile getirilen özellikler ve çevrenin kişiye kazandırdığı özelliklerin tümüdür. Kişilik, bir insanın bedensel, zihinsel ve ruhsal tüm özelliklerini kapsar. Kişilik, insanın duygu, tutum ve davranışlarının örgütlenmiş, kalıplaşmış, alışkanlık haline gelmiş bütünüdür. Kişilik kavramı, bir insanı başkalarından ayıran özelliklerin tümünü, çevresine uyum sağlamak için geliştirdiği davranış biçimini belirtir. Bir başka ifade ile kişilik, bir insanın bütün ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, konuşma tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren, süreklilik gösteren kendine has ahenkli bir bütünüdür.

Kişiliğin öznel yanını ve özünü oluşturan benlik ise, insanın kendi kişiliğine ilişkin kanılarının toplamı, insanın kendini tanıma ve değerlendirme biçimidir. Benlik, insanın kendi kişilik özellikleri, amaç ve beklentileri, yetenekleri, değer yargıları ve inançlarından oluşur. Kişinin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresince nasıl tanındığı konularındaki düşünce ve yargılardır. Benlik kavramı, kişinin çeşitli özellikleri hakkında olumlu ya da olumsuz yönde geliştirdiği kendine özgü yargılardır. Kendi kişiliğine ilişkin kanıları ve kendini görüş tarzıdır. Kişinin içinde kendisini gözetleyen, yargılayan, değerlendiren ve davranışlarını düzene koyup onu yöneten bir güç olan benlik "ben neyim, ben ne yapabilirim, değer yargılarım nedir, hayatta ne istiyorum" gibi soruların cevaplarından oluşur. Kişinin fiziksel ve sosyal çevresi ile olan etkileşimleri sonucu sahip olduğu kendine ait bir takım duygu, değer ve kavramlar sistemidir.

İnsan kim olduğunu, amacının ne olduğunu, ne yapabileceğini, nelere değer verip, inanıp bağlanacağı gibi sorularına cevap arayarak, kendini görüş ve kişiliğini algılayış biçimi olan benliğini tanıır.

DEMOKRATİK TUTUM

- Çocuk ayrı bir birey olarak kabul edilir.
- Çocuğun ilgileri göz önünde bulundurulur, yeteneklerini geliştirici ortam hazırlanır.
- Kuralların uygulanmasında çocuğa etkin bir rol ve sorumluluk verilir.
- Çocuğa öğüt verme yerine, yapması istenilen davranışlar açıkça belirtilir.
- Problemlerle baş etme yolları demokratik yollarla yapılır. Cezalandırıcı olmayan (özellikle fiziksel şiddet),
- Soru sorma ve düşüncelerini ifade etmenin teşvik edildiği,
- Sonuçtan çok süreçle ilgilenilen,
- Merak ve keşif duygularının beslendiği,
- Gereksiz kısıtlama ve baskıların olmadığı,
- Kendi kendine yeterli olma ve kendi problemlerini çözmenin cesaretlendirildiği,
- Israr ve zorlamanın olmadığı bir ortamdır.

ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Yaratıcıdırlar.
- Dengeli ve uyumludurlar.
- Karar alma becerileri gelişmiştir.
- Seçenekli düşünmeyi bilirler, yeni durumlara uymada zorluk yaşamazlar.
- Kendilerine güvenirlir.
- Başkalarının özgürlüklerine saygılıdırlar, kendi özgürlüklerinin sınırlarını bilirler.
- Kendi haklarını korurlar, başkalarının haklarına saygı gösterirler.
- Arkadaş gruplarına rahatlıkla uyum sağlarlar.
- Bir gruba dahil olmadığında, grup içinde aldıkları görev ve sorumlulukları yerine getirmede zorlanmazlar.
- Çevrelerindeki akran ve yetişkinlerle sağlıklı iletişim kururlar.

AŞIRI BASKICI VE OTORİTER TUTUM

- Çocuğun ilgi ve istekleri dikkate alınmaz.
- Çocuğu anlama onun seviyesine inme çabası gösterilmez.
- Çocuğa nedenleri açıklanmayan kurallar konur, bu kurallara uymadığı takdirde ceza verilir. Kurallara sorgulamadan uyması beklenir.
- Sürekli eleştiren, yargılayan, suçlayan anne-babalardır.
- Anne babalar çocukları kendi kalıplarına göre yetiştirirler.
- "Çocuğumu eğitiyorum" mantığıyla şiddet uygulanabilir.
- Çocuktan yaşının üzerinde bir olgunluk beklenir ve ona özgürlük tanınmaz.

ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Çocuk **içine kapanık, çekingen**, itaatkar olabileceği gibi **aşırı saldırgan ve zorba** da olabilir.
- Çocukta daima güçlü olma ve kendinden zayıfları ezme isteği vardır.
- Kendine güveni hemen hemen yok gibidir.
- İleri yaşlarda sıkıntılar karşısında dayanıksız ve çaresiz kalır.
- Çocuk alacağı ağır cezalardan kaçmak için yalan söyleyebilir.
- İnsanlar tarafından kolay kandırılabilir, yanlış hareketler yapmaya eğilimlidir.
- Aşırı hassas, kırılabilir ve hastalıklı bir kişilik yapısı görülebilir. Sürekli eleştirildiği için aşağılık duygusuna kapılabilir.
- Bu çocuklar kötü muameleye maruz kalmaktan korktukları için anne ve babaya karşı uysal olmaktadır, fakat içten içe anne babaya karşı düşmanlık duyguları geliştirirler.
- Sürekli kusurları aranan çocuk streslidir, ve stresliken hata yapma olasılığı artar.
- Hata yapan kişilere hoşgörüsüzdürler.

**"OLUMLU ÇOCUK
YETİŞTİRMENİN İLK ŞARTI,
OLUMLU ANNE-BABA OLMAKTIR.
HİÇ BİRİMİZ MÜKEMMEL DEĞİLİZ
O ZAMAN ONLARDAN MÜKEMMEL
OLMALARINI BEKLEYEMEYİZ."**

ÇOCUĞUN BENLİK KAVRAMININ OLUŞMASINDA ANNE BABANIN ROLÜ

AŞIRI HOŞGÖRÜLÜ/SERBEST ANNE-BABA TUTUMU

- Çocuğa hiçbir zaman kesin kural konmaz. Konulan kurallar da uygulama ve denetimden uzaktır.
- Bu tutum ev içerisinde geçerli olduğu gibi ev dışında da geçerlidir.
- Çocukların her istedikleri sorgulanmadan yerine getirilir.
- Anne baba çocuğun davranışına karışmaz, sadece büyük problem olduğunda varlığını hissettirir.
- Çocuğun aşırı hareket serbestliği vardır. Kendisine ve çevresine zarar verecek davranışlar da bile müdahale edilmez.
- Aile doğruyu ve yanlışı çocuğunun yaparak yaşayarak öğrenmesini ister, çocuğa neyi yapması veya neyi yapmaması gerektiği konusunda bilgi verilmez.

ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Gururlu, **kibirli**, **kendini beğenen** kişilik özelliği sergilerler.
- Sabırsız, sorumsuz, bencil, çabuk darılan ve her an dilediğinin yapılmasını bekleyen çocuklardır.
- Her istediğini ailesine yaptırmayı alışkanlık haline getiren çocuk bu tavrı arkadaşlarından ve çevresinden görmeyince uyum sağlamada güçlük çeker.
- Başkalarının haklarına saygı duymaz.
- Kendi istediğinin olması için mücadele verir ve çevreden dışlanır.

**ÇOCUKLARINIZIN SİZİ
DİNLEMELERİNE
ÜZÜLMİYİN, ESAS,
SİZİ HER AN
İZLEMELERİNDEN
KORKUN.**

AŞIRI KORUYUCU TUTUM

- Çocuklarına hayat tecrübesi yaşama fırsatı tanımazlar.
- Geç kavuşulan, aşırı istenilen, tek çocuk, tek erkek veya kız çocuk gibi çocuklar genellikle abartılmış sevginin odak noktası olurlar.
- Çocuklarının büyüdüğünü fark etmeyip bebekmiş gibi davranırlar.
- Çocuklarına hiçbir iş ve sorumluluk vermezler, her şeyi kendileri yaparlar
- Bu tür ailelerde doğal yaşam hakkı verilmez. Onu ilgilendiren kararlarda yaşı kaç olursa olsun fikri sorulmaz.

ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Kendi başına hiçbir şey yapamaz, yapacağına inanmaz.
- Dolayısıyla huzursuz ve kaygılı olur.
- Çocuk ailesine olan **bağımlılığını** dış çevreye de genellebilir. Onu himayesi altına alabilecek herkese karşı bağımlı olmaya başlarlar.
- Ailenin aşırı koruyucu yapısı, çocuğu bencil yapar. Daima dikkat çekmeye, çevresindeki kişilerin ona hizmet etmesini beklemeye başlar.
- Toplumsal yaşamda ayakta durma yarışında çocuk başarısız ve mutsuz olabilir.
- Ailesinden gördüğü sevgi ve himayeyi ileride eşinden de bekler. Hiç büyümeyen "yetişkin çocuk" olarak kalır.
- Davranış bozukluğu (tırnak yeme, kekemelik, alt ıslatma, okul fobisi, yalan, ...vb.) görülür.

DENGESİZ VE KARARSIZ TUTUM

- Anne ile baba arasındaki görüş ayrılığından, Annenin kendi içindeki kararsızlığından, Babanın kendi içindeki kararsızlığından, ileri gelebilir.
- Tüm çocuklara eşit davranmama,
- Eşit sorumluluklar vermeme,
- Kız ve erkek çocuğa cinsiyetine göre farklı davranması,
- Çocuğun yaptığı bir davranış bazen çok sert, bir tepki alabilirken, bazen de çok olumlu karşılanabilmektedir.

İLGİSİZ VE DUYARSIZ TUTUM

- Çocuğa karşı denetim, çocuğun ilgi ve gereksinimlerine verilen tepki çok düşüktür.
- Sadece anne, sadece baba ya da anne-baba duyarsızdır.
- Çocuklarına yeteri kadar zaman ayırmazlar.
- Çocukları için hiçbir konuda gerekli çabayı harcamazlar.
- Ruhsal durum ve okul başarısıyla ilgilenilmez.

ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Çocuk hangi davranışı, nerede?, nasıl?, ne zaman? yapacağı konusunda bocalar.
- "Bu davranışı yaparak nasıl cezadan kurtulurum?" şeklinde bir teknik geliştirir.
- Çocuk nasıl davranacağını bilmez.
- İç çatışmalar, huzursuzluk ve öncelikle anne babaya sonra da insanlara karşı güvensizlik oluşur.
- Doğru kararlar alamaz.
- Görüşlerini açıkça söyleyemez.
- Kendini hiçbir ortamda rahat savunamaz.
- Ürkek, herkesin söylediğini kabul eden biri olabilir.
- Sinirli, kavgacı, çabuk kırılıp öfkelenen, yalan söyleyen tepkisel bir kişilik yapısı geliştirebilir.
- Her zaman adımlarını diğer insanlardan geç atar.

ÇOCUĞUN KİŞİLİK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

- Okula ilgisizlik
- Zamanı iyi değerlendirememesi
- Yanlış arkadaşlıklar kurma
- İçki, sigara gibi zararlı alışkanlıklara başlama eğilimi
- Kural tanımama
- Suç işlemeye eğilimli olma
- Uzun vadeli planlar yapamama
- Başına buyruk yaşama ve evden ayrılma
- Yanlış davranışlara yönelme
- Okulu bırakıp, erken yaşta çalışmaya başlama görülebilir.

SONUÇ

Çocuğun gelişen kişiliği ve benliği üzerinde anne-baba tutumları güçlü bir etkiye sahiptir. Bu etkinin sağlıklı ya da sağlıksız oluşu, anne-babanın tutumunun çeşidine bağlı olmaktadır. Anne-babanın otoriter tutumu, çocuğun bağımsız bir kişilik geliştirmesine izin vermez. Demokratik tutum, çocuğun kendi kendine karar verme yetkisini ve sorumluluk duygusunu kazandırır. İlgisiz tutum ise, çocuğu boşlukta bırakmaktadır. Çocuğun kişilik ve benlik kavramının gelişmesinde otoriter ve ilgisiz tutuma göre, demokratik tutum daha çok olumlu bir etki yapmaktadır. Çocuk için iyi anne-baba tutumu, ne tam serbest, ne de sert ve baskıcı olmayan; bu tutumların dengeli bir karışımı olan tatlı-sert bir tutumdur. Tutarlı, dengeli sevgi ve ilgi çocuğun kendine güvenini ve benlik saygısını yükseltir. Anne-babalar, çocukların hayattaki tutumları, inançları, değerleri, benlik kavramları ve kişilik özellikleri için birinci derece referans kaynaklarıdır.

İDİL RAM

Telefon: 04865513323

E-Posta: idilram@gmail.com

<https://idilram.meb.k12.tr/>

**Adres: YENİ MAH. 131 SK. NO 1 İDİL /
ŞIRNAK**